

necessitate divina presentie, ac etiam futuri contingens...

204 Quarto tandem constat ex dictis, quomodo cum certitudine divina presentie bene adhuc coherat, & rerum contingencia...

205 Sed quamvis hic sit melior, & aptior modus conciliandi nostram libertatem cum certitudine divine presentie...

caucia divini decreti, nihilominus Penotus in suo propugnaculo...

Ceterum hunc dicendi modum refellere non est presentis negotiorum ex instituto reiciteri infra d. seq. q. 4. certum est...

QUESTIO QUARTA.

De scientia futurorum conditionatorum.

Celeberrima est hac inter Theologos nostre etatis controversia, & tanto magis ab eis agitata, quanto minus a veteribus Scholasticis...

bius est: talem conditionatorum scientiam in Deo dari certissimam, & infallibilem; sed controversia est, de futuris conditionatorum, que ex vi antecedenti conditionis possunt sequi...

ARTICULUS PRIMUS.

An Deus certo, & infallibiliter cognoscat futura conditionata libera.

208 Non hic inquiritur, an Deus certo, & infallibiliter talia futura cognoscat ante decreta conditionata, vel post, quidem dubium in hoc sensu pertinet ad sequentem articulum...

presentia, & rerum contingencia art. 3. prop. 23. Colligit autem Vulpes ibidem initio articuli hanc sententiam ex Scoto 3. d. 21. supra lit. A ubi quærit, utrum corpus Christi fuisset putrefactum, si resurrexisset non fuisset accelerata...

Aliunde igitur firmitus deducenda est hæc scientia futurorum conditionatorum ex Scoto, quam quidem clarissime admittit 3. d. 14. quæst. 2. contra rationem in fine, ubi ait, quod intellectus animæ Christi posset cognoscere in verbo aliquo possibile futurum nunquam sciendum, quod non est nisi futurum conditionatum, quandoquidem mediat inter purum possibile, & absolute futurum sciendum...

in quoque praesentia solliciti praesertim esse debemus, quicquid sit de praesentibus conditionalibus secundum generis praesentem, quia illa veritas, & proprie conditionales non sunt, cum antecedens ex se nullum habeat influxum in consequens, nec physicum, nec morale, quod omnino necessarium est, ut propositio possit dici conditionalis aliquo sensu; unde conditionales dispartae non nisi vulgari modo conditionales dici possunt, juxta quae etiam temporales propositiones, in quibus una pars non significat inferri ex alia, sed solum concomitari aliam, saepe notantur particula conditionalis, ut cum dicimus, si pluviet, ego dormiam, sensus enim est, quod quando pluviet, in eodem tempore ego dormiam, quo pacto non sunt proprie conditionales, sed sunt propositiones absolute in sensu copulativo ad quarum veritatem requiritur utrumque in eodem tempore contingere, ut dictum est p. 1. Inst. log. tract. 2. c. 6. n. 64.

ARTICULUS SECUNDUS,

Objectionibus occurritur.

119 IN oppositum Primum instat ex Sacra Scriptura, quae dum loquitur de futuris conditionatis, uti solet particula dubitatione significantes, ex quo colligitur, nequaquam Deo cognosci certo, & eviderit. Gen. 3. dicitur, Deum ejecisse Adam de Paradiso, forte mittat manum suam, & sumat de ligno vitae. Exod. 23. nolite subtrahere verbum, si forte audiant, & convertantur. Ezech. 2. loqueris ad eos, si forte audiant, & si forte quis sciant. Deut. 4. custodite sollicito animas vestras, ne forte decepti faciatis vobis, scilicet similitudinem. Deinde ex Partibus praesentium Aug. de praedict. Sanctorum, c. 24. qui explicans illud Sap. 4. Regius est ne malitia mutet intellectum eius, ait, dicitur est hoc secundum pericula, quibus visus, non secundum praesentiam, sed quia hoc praesentia, quod futurum erat, non quod futurum non erat, quibus indidit, futurum illud conditionatum, si iustus manerit in hac vita, malitia mutabit intellectum eius, solum esse ad Deo cognitum coniecturaliter attentis periculis hujus vitae, & humanae fragilitatis, & lib. de anima, & eius origine c. 12. Ipsa existantur omnino praesentia, si quod praesentia non erit, quomodo enim dicitur praesentia, quod non est futurum idem docet Prosp. epist. ad Aug. quae habetur ante lib. cit. de praed. Sanctorum. Notio ab iudicatis genere, & non agenda praesentia dicuntur, & praesentia a actum non esse. Damasc. dialog. contra Manich. Si Deus aliquem non condidisset, quia praesentia peccatum, non esset hoc praesentia, sed impositum, nam sicut cognitio est earum rerum, quae sunt, ita praesentia est earum rerum, quae certo futura sunt.

Resp. ad testimonia Scripturae ex dictis m. 211. esse regulam Patrum praesentium Hyeron. super 26. Hierem. August. in 2. Joannis. D. Gregorii hom. 9. super Ezech. particulas forte, forsitan & similes in Scripturae repetitas, cum Deo tribuantur, non importare dubitationem, quod eodem in hoc illi repugnet, sed ponit ad denotandam difficultatem facti, vel liberum arbitrii nostrum, & contingentiam eventus, & secundum hanc regulam exponenda sunt loca adducta. Ad testimonia Patrum communis est responsio Vasquez. Turrian. Pennort. Am. Arriag. quae etiam utuntur ex nostris Vulpes. & Smilinch. Patres negare praesentiam conditionatam non simpliciter, sed cum addito, hoc est, non negant praesentia Deo opera libera conditionaliter futura, ut constat ex aliis locis sup. cit. ex eisdem Patribus in argumto adductis, sed negant, praesentia Deo illa opera, ut habentia rationem meriti, ac demeriti, secundum quae ad iudicium debeant homines ad praemium, vel poenam, quia merita, ac demerita conditionate praevia, & non re ipsa futura, non sunt causa praemii, vel supplicii, ut asserunt Pelagiani (contra quos Patres disputabant) dicentes, Deum praemiate hominem propter bona opera ipsorum sub conditione praevia, & punire propter peccata eadem modo praevia, quae quidem expositio manifeste deducitur ex Aug. lib. de bono perseverantiae cap. 10. ad finem, Ego vero quantum ad hoc, quod ago, armetur, sufficere video, ut secundum istam quoque sententiam demonstratur, homines non iudicari de his, quae non fecerunt, nisi facturi fuissent praevia sunt, & hoc etiam novum illud genus absolutitatis, quod exaggerabat D. Prosper, epist. cit. ad Aug. Sed quavis haec responsio sit bona, & pluribus Patrum locis optime accommodatur, non tamen sufficit pro omnibus, nam quibusdam in locis, & praesentia in argumto adductis relictis praesentiam conditionatam, ut praesentiam simpliciter, hoc est, respectu sui objecti, quatenus continentur, objectum proprium praesentiae esse futurum absolutum, non autem futurum conditionatum, quod non est re ipsa futurum, & in hoc sensu palam loquitur Aug. loc. cit. in argumto, dum negat, a Deo praesentia peccata iusti futura si superviveret, non alia de causa, nisi quia praesentia est solum de objecto abso-

lute futuro, cuiusmodi est mors illa immatura iusti praevia, quod adhuc clarius constat ex 2. loco de origine animae, ubi cum dixisset examinari omnino praesentiam, si ad futura conditionata nunquam verum futura se extendere, nulla alia ratione id probat, nisi ex recto loquendi modo dicens; quomodo enim verum dicitur praesentia futurum, quod non est futurum, & juxta hunc sensum loquuntur alii Patres in argumto relati; ex quo satis eviderit constat, responsum communem adductam non sufficere, quia Patres impugnant Pelagianorum sententiam, vel Semipelagianorum, non solum quia male sentiunt contra fidem, sed etiam quia male loquuntur abutentes nomine praesentiae. Ex quo etiam sequitur, neque satisfacere aliorum responsum, quia Lezana adducit, qui cum asserat praesentiam conditionatorum supponere decreta conditionata, dicunt, Patres negare praesentiam conditionatam ante decreta divina voluntatis, non autem post; non inquam, satisfaciunt, quia cum absolute negent, futura conditionata esse post se objectum divina praesentiae, eo quia non sunt re vera futura, consequenter nullam proferunt praesentiam eorum admittere videntur, nec ante, nec post decreta.

Itaque dicendum est, Patres negare praesentiam conditionatam, non quoad rem ipsam, sed quoad nomen praesentiae, quae ex utraque nominis ratione significat praecedentiam notitiam realem ad obiectum suum (quod alioquin praecedere notitiam sui prioritate rationis) ita ut prae realiter existat scientia in praecognitione, & posterius existat res ipsa praesentia, sicut enim non praedicitur quae nunquam posita erunt, & quod haec sit usurpata nominis praesentiae ratio, palam deducitur ex modo loquendi Patrum, & Scholasticorum, nam Magister sent. lib. 1. d. 3. 5. f. ad hoc, inquit, si nulla esset futura, non esset in Deo praesentia, vel non esset Deus praesentis, ubi D. Bon. in expositione textus ait, quod praesentia nomen ponitur in Deo, quatenus connotat eventum futurum, & Albertus Magnus in d. 38. art. 1. resp. 1. illorum, quae possunt esse, sed non erunt, non potest finiri praesentia, quae etiam ratione Scotus 3. d. 14. q. 2. f. contra rationem, possibile futurum nunquam tamen sciendum, quale est futurum conditionatum, ut dicitur vocat ad scientiam simpliciter intelligit, non autem ad scientiam visionis, quae dicitur praesentia, & Hugo de S. Victore lib. 1. de Sacra. pat. 2. c. 16. Sires futura non sufficiens sapientia Dei scientia esset, sed praesentia non diceretur, quare Damascenus dialog. contra Manichaeos paulo ante finem quae praesentia definit, Praesentia quae futura sunt, antequam in eorum procedant, nosse, haec igitur spectata nominis praesentiae notione, atque proprietate negant Patres praesentiam conditionatam in Deo, non quoad rem ipsam, sed quoad nomen praesentiae; Imo Patres secundum aliam praesentiae acceptionem, quatenus nempé significat consensum futurorum cognitionem, & imperfectiorem notitiam, quam sit praesentiam, eandem quoque negant in Deo respectu futurorum absolute, ut dicitur d. disp. 2. n. 242. quam nihilominus etiam sub nomine ipso praesentiae, non tamen sub ista acceptione, concedunt in Deo respectu futurorum absolute; ita ergo dicendum in proposito, quod licet negent praesentiam conditionatam in Deo sub nomine praesentiae, ut usurpata solet in communi modo loquendi, non tamen intendunt eam negare Deo absolute, quasi futura conditionata certa, ac infallibiliter non sciat alioquin quia interdum etiam negant praesentiam futurorum absolute, negandum esse quoque, ea certo, ac infallibiliter cognosci a Deo.

Secundo arguit Navaret. loc. cit. rationibus, cognitio sub conditione importat intrinsecam imperfectionem, ergo non esset Deo tribuenda; probatur a sumptum, nam conditionalis particula si, vel se tenet ex parte Dei, ut fit sensus v. g. in Tyro facte esse virtutes, Deus auxilio suo efficaciter concurret, cum Tyris vel ex parte rerum, ut significetur, quod attenda natura, & conditione illorum hominum liberet convertito, non secundum, quia Deus in sola natura liberet arbitrii determinatum effectum liberum cognoscere neque ipsi, nisi in verum potest imperfectionem in Deo, quia facit Deum ex peccare aliquid extra se ad dectendum, quod ipse sit facturus. Tum 2. iudicium conditionatum est natura sua practicum, & quantum est ex se non habet executionem operis, ergo est imperfectum. Tum 3. futura conditionata, quae nunquam erunt, nullum habent esse nisi in causis indifferenlibus, & indeterminatis; ergo non habent determinatam veritatem in tota aeternitate; ergo ex se non sunt certo cognoscibilia. Tum 4. in Deo non ponitur formaliter voluntas conditionata, ergo nec scientia conditionata. Tum 5. quia non est eadem ratio de futuris absolutis, & conditionatis, nam absoluta habent determinationem ad unam partem, non sic conditionatae, cum nunquam futura sint; ergo haec tantum sciri possunt in suis causis, ut possibilis, ac proinde sine ulla determinatione. Tum 6. quia istae sunt contra dictoriae

Petrus

Petrus peccabit, Petrus non peccabit, at ista non sunt contradictoriae, Petrus si poneretur in tali occasione, peccaret; Petrus si poneretur in tali occasione, non peccaret; sensus enim primae propositionis est, quod infallibiliter sequitur illud consequens ex antecedenti, sensus vero secundae est, non quidem quod consequentia illa non fit bona, sed quod si ponatur antecedens ejusdem, non poneretur consequens. Tum 7. quia quamvis ista illarum propositionum sit determinate vera, & altera falsa, non sequitur, quod Deus per actum positivum cognoscit determinate, & formaliter alteram illarum, sicut sunt contradictoriae, Chimera est, chimera non est, & tamen Deus veritatem harum determinatam non scit formaliter per actum positivum, sed tantum eminenter, cum Deus mere negativè se habeat circa chimera, Tum demum, quia quamvis in futuris conditionatis sit necessaria una pars contradictoria, tamen non est necessarium, quod Deus positivè judicet de aliqua illarum partium.

222 Resp. negando assumptum, alioquin neque Deus cognosceret conditionales necessarias, cum includat particulam, si; ad probationem dico, particulam conditionalem ex nullo capite in ea assignato praesens se tenere, sed ex parte omnium, qui includuntur in antecedenti conditione per illam particulam affectam, ita ut in exemplo proposito sensus sit, si Tyris tunc viventibus, & tali modo affectis, vel dispositis Deus ostendisset miracula, & dedisset auxilia, & quos ostendit, & dedit Judaeis, ponentiam egissent, qui sensus nullam dependentiam ponit in Deo a creatura, aut imperfectam expectationem, sed simplicem alicujus rei creatae praesuppositionem futurum rationem, quae etiam pendet, & esse habet ab alio dieo decreto, sicut ipsi Thomae dicunt, decretum de Verbi incarnatione praesupponere praevisionem peccati, & sicut in aliis materiis passim concedunt Theologi, Deum unam rem velle praesupposita alia voluntate, vel visione alterius rei futurum nostrum consensendi modum. Ad 2. negatur assumptum, quia ut saepius dictum est ex Secoto 1. d. 38. ad 1. scientia futurorum in Deo non est practica, cum non sit causa futuritatis eorum, sed eam potius consequatur, tum quia quando etiam concederetur esse praedictam, non hinc sequitur, esse imperfectam in ratione scientiae practicae; quia scientia practica non actualem, sed aptitudinalem productionem postulat ad suam intrinsecam rationem, ut docet Doctor quest. 4. prologando de actu prae exercitium in Deo non esse extrinsecam, quae per se de se sentit, sed de actu extrinsecam a libero eius decreto dependentem, sicut est actualis creatio respectu potentiae creativae. Ad 3. negant Recentiores antecedens, quia futura conditionata non sunt entia mere possibilis, de quibus solis dici potest, nullum habere esse, nisi in causis, sed sunt vera alicui ratione in seipsis futura, nempé si poneretur conditio, quae est nunquam erit actu praesens, tamen presentem esse effectum actu praesens, si poneretur conditio; Sed haec solutio reiecta est supra num. 113. Negatur itaque antecedens universaliter prolatum de futuris conditionatis. Deus enim d. Reg. 13. cognovit certo futurum illud conditionatum, quod suos percussisset, usque ad consumptionem, si quinquies sexies, aut septies percussisset terram, & tamen illud futurum non poterat habere esse inclinationem voluntatis, aut alicujus causae creatae, cum sit disparatum; dico igitur, futura conditionata libera, & ordinata in rationis talium habere determinatam veritatem, & esse determinatum, non quidem in seipsis ex natura rei, ut volunt Recentiores, sed in seipsis post decretum Dei conditionatum circa ipsa modo explicanda at. seq. ad quo determinatam accipiunt veritatem.

223 Ad 4. negatur antecedens, nam voluntas de qua loquitur Paulus 1. ad Timot. 2. Præ, omnes homines salvos fieri est conditionata ut communiter explicat Theologi, & D. Ambrosius d. dum ait, ubi conditionem latere, si accedant ad eam, si & ipsi libenter voluntatem conditionatam includit illud, & dicitur ad me, & ego convertere ad vos, quarems vult Deus ad peccatorem se convertere, si se converterit peccator ad Deum, ut expendit Trid. sess. 6. c. 5. Ad 5. negatur non esse eandem proportionaliter rationem de futuris absolutis, & conditionatis, ut constat ex dictis 218. nam sciri determinata veritas, ita patitur si poneretur in tali occasione, peccaret; sicut enim peccabit esse aliquid determinatum absolute ex vi decreti absolute concomitantis, ut constat ex praeced. quo. ita quoque peccaret esse aliquid determinatum conditionate ex vi decreti conditionati concomitantis, ut patet art. seq. alioquin posset quis negare, futurum quoque absolute esse quid determinatum, quia nondum determinat esse relictur praesens extra causas. Ad 6. nego minorem, illas nempé conditionales non esse

contradictoriae, ad probationem nego, sensus illius conditionalis affirmativae, Petrus si poneretur in tali occasione, peccaret, esse hunc, peccatum Petri futurum infallibiliter sequitur ex positione Petri in tali occasione, nullus enim effectus liber, a quale est peccatum sequitur infallibiliter ex voluntate libera posita cum quibuscumque praerequisitis ad agendum, nam sicut operari fallibiliter aliud non est, quam operari cum potentia proxima ad non operandum, ita est contra operari infallibiliter, erit operari sine potentia ad non operandum, quod est contra connaturalem modum agendi voluntatis, quae sicut semper operatur cum potentia proxima ad non operandum, ita nunquam dici potest infallibiliter operatura ex positione praerequisitorum, nisi sint libertatis destructiva; peccatum igitur Petri sequitur ex illa occasione, in qua constituitur, inadquate, & tanquam ex causa morali, physice vero ex sua libertate, ac libera sua determinatione virtualiter involuta in determinatione divina ex dictis num. 216. & ex tali determinatione sumi debet infallibilitas eventus, haec verò non spectat ad praerequisita, sed ad requisita, & concomitantia actionem ipsam, atque ideo non tollit potentiam proximam ad non agendum in actu primo; Deinde admissa, tamen etiam esse sensum conditionalis affirmativae, ad huc bene stat illas duas conditionales esse contradictorias, particula enim non appositio praedictae propositionis affirmativae, negat illum eundem sensum, quem facit affirmativa propositio. Ad 7. negatur assumptum, quod omnino omnino repugnat cum in finita perfectione divini intellectus, quod deo una propositio determinate vera, & non cognoscatur a Deo formaliter, & actualiter, ad probationem pariter negatur, Deum non cognoscere formaliter hanc Chimera non est, quamvis enim Deus scientia rationis non faciat, vel effingat, cognoscit tamen illa a nobis facta, & facta ex dictis disp. 1. log. quest. 5. & consequenter cognoscit Chimera non esse a parte rei. Ad ult. nulla pars futuri est necessaria, si sit conditionata, sive absolute, sed utraque est contingens; quod si per esse necessarium intelligat arguens, esse determinate veram, tunc dico, esse omnino absolute, unam partem contradictionis esse determinate veram, & non sciri a Deo positivè, & formaliter; nam altera pars futuri contingens absolute non alia de causa ponitur a Deo formaliter, & positivè cognosci, nisi quia est determinate vera; ergo si altera pars futuri conditionati est determinate vera, ut datur in argumto, nulla potest reddi ratio, cur eminenter tantum intelligatur, & non positivè formaliter, & per actum positivum; ut dicitur de potentia absolute.

224 Tertio arguit Cabreta 1. in 3. p. q. 6. art. 1. disp. 12. a. n. 368. primo, quia futura conditionata, quae nunquam erunt, nunquam sunt praesentia aeternitate, ergo neque certo, & infallibiliter cognosci a Deo. Deinde quia talia futura non habent veritatem infallibilem, & determinatam, quia omnis propositio conditionalis habet veritatem illatam necessariam. Tandem quia Deus non cognoscit certo futura conditionata, quae dependent ex sua voluntate, ergo neque ea, quae a nostra libertate pendunt; probat antecedens, tum quia alius Deus ante omnem actum suae voluntatis cognoscere certo futura absolute, tum quia haec cognoscit futurorum in Deo esse libera, quia est circa creaturas, ergo supponit actum divinae voluntatis, probat etiam consequentiam, quia si conditionales divinae voluntatem respicientes, non cognoscuntur a Deo, qui cognoscit omnes verum, ideo est, quia illa non sunt determinate vere; ergo multo minus propositiones de futuris conditionatis a nostra libertate pendentes erunt determinate verae.

Resp. concesse antecedente de praesentia reali in aeternitate negando consequentiam cum consequente, quandoquidem talis praesentia realis futurorum in aeternitate minime sit necessaria, sed sufficit praesentia obiectiva, ut certo, & infallibiliter cognoscatur, ut dictum est disp. 2. q. 6. Ad aliud negatur assumptum; si sermo sit de futuris conditionatis liberis post decreta conditionata divinae voluntatis, a quibus determinatam accipiunt veritatem, licet non absolute, ad probationem constat ex dictis num. 216. Ad ultimum negatur assumptum, cognoscit enim utique Deus, an si Adam non peccasset, Verbum carnis humanam assumpsisset ad huc, vel non assumpsisset, & similia decreta conditionata a sola divina voluntate dependente esse Deo nota, passim habetur in Scriptura Sacra Ps. 80. Si populus meus audisset me, Israel si in vis meis ambulasset, pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliaasset; ad utramque antecedentis probationem dico, inde probati solum futura conditionata, tam a sola divina voluntate pendencia, quam etiam a nostra, ante decreta conditionata certo nosci non posse, quod gratis concedimus contra Recentiores, ut constabit art. seq.

Quarto

225 Quarto arguunt alii, illud esse futuritionis conditionate medie inter esse possibile, & absolutum est chimericum; et ergo etiam scientia conditionata; cuius ponitur obiectum; probatur antecedens; quia vel causa actus conditionaliter futuri est pure possibilis; & consequenter etiam effectus erit pure possibilis, vel causa est absolute existens, & sic effectus etiam erit absolute existens, aliud vero medium non datur, ergo, & cetera. Respondet Ariaga disp. 21. sect. 6. in fine futuritionis conditionate de facto nihil prorsus esse, sicut nec absolutam, esset tamen aliquid, si poneretur conditio, id est, ipsa essentia actus existeret, quod sufficit, ut de facto possit cognosci, non tanquam existens, nec tanquam exiturus, sed exiturus casu, quo poneretur talis conditio, unde duo ait, esse in futuro conditionato, & causam ipsam, & effectum ipsum; effectus iudicatur existens dependenter à conditione, & ideo dicitur effectus conditionatus, id est, exiturus dependenter à conditione; & hoc esse medium esse inter possibile, & existens; ipsa vero conditio, seu causa ipsa apprehenduntur existentes, non tamen iudicantur existere, ideoque ipsa non habent proprie aliquid esse medium inter possibile, & existens, nisi solum quod apprehenduntur existentes; ad quod non est necessarium, ut illas precedat altera conditio, quia non affirmantur existere dependenter ab illa. Hec solutio non placet; quia futurum licet de facto non sit aliquid reale in actu, adhuc tamen non debet dici nihil, quia ens reale nominaliter sumptum, ut non semel dictum est, non tantum dicitur de ente reali actu existente, sed etiam de ente possibili, seu cui existentia non repugnat, atque ideo tanto magis enti futuri, cui non solum non repugnat esse in rerum natura, sed omnino ei debetur pro aliqua temporis differentia, sive absolute, sive dependenter à conditione; ex quo patet, quomodo esse futuri conditionati non sit chimericum, sed re vera mediet inter pure possibile, & absolute futurum, illud enim est; cui non repugnat esse in rerum natura abstrahendo à quacunque temporis differentia; hoc vero est, quod erit determinatum, & absolute in tali temporis differentia; futurum tandem conditionatum est, quod erit in temporis differentia, si ponatur hæc, vel illa conditio, atque ideo assumptum in argumento est absolute falsum; ad probationem dico, quod causa actus conditionaliter futuri, vel gratia disputationis Petri tali die, si esset in gymnasio, est duplex, alia physica, alia mentalis, physica est voluntas ipsa Petri, & Dei secum concurrentes, mentalis autem, & congrua est conditio existendi in gymnasio; & quia, antequam talis adveniat dies, & crevit divina voluntas ab eterno cum voluntate Petri, virtualiter, ac eminenter in ea cõtenta ipsum esse disputatum postea illa conditione, ideo causa talis effectus, ut futuri, dici potest esse absolute existens, nempe divinum decretum conditionatum, siquidem ab eo talis effectus habet, tale esse futurum, at tamen hinc non sequitur effectum ipsum esse absolute existentem, vel falsum absolute futurum, quia vult utique divina voluntas, Petrum disputatum ab eterno, at non pro æterno; sed pro tali temporis differentia, neque hoc vult, aut determinavit absolute, sed dependenter à conditione, si scilicet tali die fuerit in gymnasio, unde, ut dixi ab initio questionis, conditio præcisè se tenet ex parte obiecti, non autem ex parte actus voluntatis, aut intellectus, divini, ideo quia & divina determinatio, & divina scientia absolute existunt, & solum conditionata dicuntur ex parte obiecti, quatenus obiectum determinatum, & seipsum, tanquam futurum, in sua existentiâ futura pendet ab aliqua conditione.

226 Quinto, posita scientia conditionata de peccato Petri futuro, si in tali occasione ponatur, & posita ea occasione, que suo antecedunt futuritionem absolutam, non potest non esse absolute peccatum; ergo talis scientia conditionata libertatem tollit ad illud. Nec sufficit dicere, scientiam habere esse posterioiorem peccato sub conditione futuro, & consequens. Quia hinc bene ostenditur, non tolli libertatem futuritionis conditionate, scientia enim est post illam futuritionem; at non ostendit, cur, cum sit ante absolutam futuritionem, non tollat libertatem futuritionis absolute, quandoquidem sequitur necessitè ea futuritio absoluta ex aliquo ipsam antecedenti.

Respondet, pro huius argumenti solutione valde laborare Ariaga disp. 21. cit. num. 30. in quo tamen ego tantam difficultatem non percipio; nam in primis iuxta eorum sententiam, qui necesse non putant, Deum præter decreta absoluta habuisse decreta conditionata de futuris, que aliquando absolute erunt, ut tenet Smisschius tract. 3. disp. 3. num. 150. in fine, argumentum nihil omnino urget, quia supponit, Deum nihil absolute decernere futurum, quod prius non præviderit per scientiam conditionatam conditionatè futurum; sed te-

nendo hanc viam adhuc neganda est consequentia, quia scientia futuritio conditionata peccati Petri non tollit libertatem futuritionis absolute ejusdem, imò eam causat, quia factalem futuritionem absolutam esse suppositionem consequentem libertatem Petri, ita etiam scientia conditionata de peccato Petri sub conditione futuro non tollit libertatem futuritionis absolute, sed potius ei confert; nam in tantum dicitur, Deum illa scientia libertate determinatè absolute actionem ab eo futuram, quia conditionatè prævidit, eum fore operaturum, si in tali occasione ponatur, sive talis prævisio supponat aliud decretum conditionatum, sive non, de quo seq. art. ergo scientia de futuro conditionato non tollit ejus contingentiam quantum ad futuritionem absolutam, quando nimirum antecedente absolute decreto sit absolute futurum, sed potius ei confert.

Postremo multa adhuc alia obijciuntur contra hanc scientiam futurorum sub conditione Cabrea loc. cit. Alvarez lib. 2. de auxiliis disp. 7. & alii Thomista; Verum quia non impugnant hanc scientiam, quia conditionata simpliciter, & directè, quo modo de illa nunc disputamus, sed solum, ut mediam, vel ut ponitur præcedere quodcunque decretum divinum voluntatis, qualis statuitur, & defenditur à Patribus Societatis, partim omittuntur, ut nobis non advertantia, ponentibus, scientiam conditionatam sequi decreta pariter conditionata; sicut scientia visionis sequitur decreta absoluta, partim referentur, & solvantur art. ult.

ARTICULUS TERTIUS.

An futura libera conditionata cognoscat Deus prius ratione, quam quidquam decernat de conditione, vel de eventu rei sub conditione.

227 Hæc est præcipuus punctus proposita questionis de scientia futurorum conditionatorum inter nos, & Patres Societatis, & ut constat ex titulo articuli, non est difficultas, an scientia Dei conditionata prærequirit decretum connexionis in materia necessaria, quoniam cum in huiusmodi futuris conditio antecedens ex natura sua connexionem habeat necessariam cum effectu sequente, ut si homo est, animal est; si curgit, movetur, consequenter veritatem habent, secundum quam possunt à Deo cognosci ante quodlibet actuale decretum; tam absolutum, quam conditionatum in actu positum; liberum enim Dei decretum respectu illius obijci requiritur, quod potest esse, vel non esse, quare cum connexio inter hominem, & animal, inter cursum, & motum non possit esse, vel non esse, ad hanc connexionem verificandam nullum decretum Dei requiritur, & ideo tales conditionales à Deo sciuntur ante quodcunque decretum, sicut omnia alia objecta necessaria ab actu Dei decreto independentia, atque ita passim conceduntur omnes. Neque etiam difficultas est de futuris conditionatis in materia disparata, que habent conditionem concomitantem tantum, & nullo modo antecedentem per se connexionem cum effectu, hæc enim nulla ratione est contra, ut formaliter conditionata fieri possunt, nisi post actuale Dei decretum liberum, conditionatum ex parte obiecti, non ex parte actus, quo scilicet Deus actu velit esse unum, si aliud esset, ut constat de illa conditionali disparata, que habetur 4. Reg. 13. *si baculo terram percussisses quinquies, aut sexies, aut septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem*, & hoc etiam concedunt passim Theologi Societatis citati num. 217, quare sola difficultas est, an decretum connexionis prærequiritur actu realiter in conditionatis liberis ordinatis, quare est prima radix, & præcipua omnium controversiarum inter modernos Theologos, antiquiores enim pariter, vel nihil de hoc puncto differunt.

228 Rationem verò dubitandi in hac maxima controversia, ita proponit Fasolus lib. 14. num. 262. etenim si Deus ante omne suum decretum de rebus quomodolibet futuris scit, quid futurum esset à libera creatura, si in his, vel illis antecedentibus circumstantiis poneretur, jam liberum nostrum arbitrium in suis liberis operationibus, five naturalibus, five supernaturalibus, ipsum se se determinat ad volendum, vel nolendum, & non determinatur ad aliquid unum istorum à divina voluntate decernente antecedente hoc, & non aliud, & multò minus à quacunque alia re creata, cum nulla res præter Deum innatam liberi arbitrii indifferenciam, atque indeterminatam ad plura opposita coarctare valeat ad unum, quia voluntas soli Deo obedit, & seipsum omnibus dicitur Eccl. 15. *Deus reliquit hominem in manu consilii sui*. Si verò contra id Deus scire non potest, nisi prius efficaciter statuat, ut liberum arbitrium ex pluribus oppositis, quare potest facere, faciat unum.

Quæst. IV. An ea cognoscat ante omne decretum Art. III.

unum determinatum, & non aliud, jam creata voluntas liberè operabitur prædeterminata ab eterno extrinsecè à Deo, & consequenter prædeterminata etiam intrinsecè in tempore per physicam aliquam qualitatè inhaerentem, ac consequenter non se ipsam determinabit. Hæc de causa pro servanda humana libertate Societatis Theologi dicunt, huiusmodi futura conditionata cognosci à Deo certo, & infallibiliter propter veritatem determinatam, quam habent in seipsis ante omne decretum divine voluntatis, ac proinde volunt, scientiam horum futurorum esse Deo naturalem, & necessariam, siquidem eam ponunt in Deo ante omne liberum decretum ipsius ad modum, quo scientiam simplicis intelligentia vocant etiam Theologi naturalem, & necessariam, eo quod præcedat in Deo omne decretum liberum diving voluntatis. Quia tamen huiusmodi scientia conditionata futurorum est de objecto libero, & contingenti, ideo vocant illam liberam, & contingentem ex parte obiecti, naturalem verò, & necessariam ex parte subjecti, ac proinde vocant illam scientiam mediam, quia nimirum quodam modo mediet inter scientiam simplicis intelligentiam, que est pure naturalis, & necessaria, & ideo scientiam visionis, que est omnino libera, & contingens; unde nec est pure naturalis, nec pure libera, sed mixta, que media inter utramque, nempe naturalis ex parte subjecti, quia non potuit Deus, ea creare, cum non pendat ex aliquo decreto libero, sed antecedat omne decretum; libera verò obijci, quia sicut Deus habet scientiam conditionatam de penitentia Tyrionum, ita habere potuit scientiam conditionatam de impunitate eorum demissis Tyrri uti prævisi sunt sub conditione penitentiam acturi, prævisi fuissent sub conditione penitentiam non acturi, quippe qui potuerunt cum eodem auxilio interno, & externo, cum quo de facto prævisi sunt ex vi proprie libertatis penitentiam acturi, prævideri penitentiam non acturi; ita sententiam suæ Scholæ proponit Amicus disp. 12. sect. 12. n. 215. cuius primus inventor inter Societatis Jesu Theologos fertur fuisse Molina in Concordia (qua tot discordantia sibi origo) quæst. 2. art. 4. & 5. disp. 2. memb. ult. vers. nos pro nostra tenuitate, ubi ipsemet id sibi arrogat, quem postea incautè fecuti sunt sui omnes, licet alii dicant, eam accepisse à Petro Fonseca ejus magistro, qui eam indicavit 6. met. sec. 3.

226 Hanc Jesuitarum sententiam de scientia futurorum conditionata, & omne Dei decretum antecedente secutus est ex nostris Poncius disp. 5. nu. 28. & Faber. 1. disp. 15. cap. 2. ubi nu. 30. contendit à peritissime colligi ex Scot. quod 1. 6. in responsione ad principale, ex intentione Augusti, 5. de Civit. cap. 9. nam ibi disputans adversus Ciceronem negantem in Deo præscientiam, ut nostram salvaret libertatem, quia si futura præsciret Deus, utique eo certo ordine omnia eveniret, sicut præsciret Deus, utique ideo fato inevitabiliter, non liberè, & contingenter. Negat August. hanc præscientiam, quoniam ipse voluntas nostræ continentur in ordine rerum, & causarum, & sic qui cognoscit omnes causas, cognoscit etiam, quid voluntas nostræ essent causaturæ, & voluntas, quia ipse etiam sunt causæ, ideo præscientia Dei non auferet contingentiam, sed ipsam supponit. Ex quo dicitur August. à Scoto relato sic arguit Faber, Deus cognoscit ordinem rerum, & in eo cognoscit, quid voluntas nostræ fiat voluntas, sed circumstantiæ & conditiones ille, quibus positis voluntas hoc efficit, & non positis voluntas hoc non efficit, pertinet ad ordinem rerum, & causarum, ergo necesse est, quòd Deus præsciat, quid voluntas creata sit factura post hæc circumstantia, & conditiones rerum, & quid non postea illa conditione, & consequenter necesse est, ut cognoscat futurum sub conditione, que non ponitur in esse, alioquin Deus ordinem causarum, & rerum non cognosceret perfectè, sed imperfectè, & diminutè. Deinde expendit alia verba Augusti à Scoto relato *non enim nihil præscit, sed aliquid, & illa præscitente est aliquid in nostra voluntate*, ergo voluit Scotus, & D. Aug. intellectum divini præscitè aliquid in nostra voluntate, antequam divina voluntas faciat decretum, illud autem est volitio voluntatis creatæ, que prævidetur à Deo; Nec potest dici, quòd intelligant Deum præscire illud post decretum divine voluntatis, hoc enim directè repugnat literè D. Aug. & Scoti, qui volunt, quòd præscientia Dei præcedat decretum divine voluntatis, & ideo decretum illud non tollat contingentiam rerum, alioquin nihil contra Ciceronem concluderet, qui diceret, jam Deum decrevisse, illud futurum esse, quòd creata voluntas vult, & proinde non esse liberam, sed determinatam. Denique ponderat illa verba Scoti, quòd illa necessitas præscientiæ, & præscitè, est illa necessitas immutabilitatis, non tamen est inevitabilitatis, five omnimodæ determinationis, sed tantum ex suppositione; his enim verbis evertit prædeterminationem

omnem, quam Adversarii ponit fieri per illud decretum, sive illa sit physica, five moralis.

230 Ceterum hanc sententiam esse à Scoto omnino deviam, jam ostensum est q. præced. art. 4. n. 111. nam locis ibi citatis, & præsertim 1. d. 39. §. *visio de contingentiâ*, & quol. 14. §. *hic intelligendum est* planissimè docet, propositiones omnes contingentes ante divinam voluntatis decreta nullam esse habere determinatam veritatem, sed esse omnino neutras, indeterminate, ac indifferentes, atque ideo non posse à Deo certo, & determinatè cognosci ante decreta, sed solum postea; & quavis ibi exempla solum adducat de futuris contingentibus absolutis, doctrina tamen, quam ibi tradit, univèrsalis est, & concludens tam de absolutis, quam conditionatis, quatenus univèrsaliter affirmat, nihil habere esse futurum, nisi ex decreto diving voluntatis, & conditionata futura non excipit. Neque oppositum, vel leviter insinuat quol. 16. cit. Scotus nec Aug. 5. de Civit. Dei cap. 9. cum ibi minimè loquatur de futuris conditionatis, sed absolutis, ut etiam loquebatur Cicerò, cum quo ibi diserebat, imò potius conceptis verbis oppositum ibi docet Aug. Deum præscire quid voluntatis nostræ sint operaturæ suppositis decretis divine voluntatis, & cum tali præscientia adhuc stare libertatem, quia necessitas, quam nobis imponit, est in nostra potestate, ut magis explicat cap. 10. non enim ideo aliquid futurum est, quia non pendat ex aliquo decreto libero, sed antecedat illud esse futurum, nisi volente Deo, & interveniente divino decreto, etiam loquendo de eventibus liberis nostræ voluntatis indicat cap. 9. illis verbis arguens ad hominem contra Ciceronem, *Sufficit quod omne quod fit, nisi causa præcedente fieri consuevit, nos enim eas causas, que dicuntur fortuitæ, unde etiam fortuna nomen accepit, non esse dicimus nullas, sed latentes, earumque tribuimus veri Dei voluntati*, per quas causas latentes futurorum utique intelligit divina decreta, cum eas refundat in Dei voluntatem; & paulò infra, *In eius volutate summa potestas est, qui creator spirituum voluntas bona ad vult, malas iudicat, omnes ordinar, ergo Deus ex Aug. omnes nostras ordinar voluntates, five absolutas, five conditionatas, & tandem ad finem capituli concludit quapropter, & voluntates nostræ tantum valere, quatenus Deus eas valere voluit, atque præscit, ubi ut vides, docet præscientiam sequi ipsum velle, quòd Deus voluit voluntatem nostram hoc, vel illud velle, intellige semper volitione, & decreto concomitanti, non antecedenti iuxta d. q. præced. art. 4. Quare primum Fabri argumentum ex Aug. discurit deductum concedit totum, quia probat solum dari in Deo scientiam futurorum conditionatorum, quod gratis eò demissionum tamen ante decreta saltem conditionata, 2. a. concessio antecedente ex Aug. desumpto, negatur consequentia cum consequente, quòd Deus intelligat quid sit factura nostra voluntas ante divinum decretum, neque hoc est contra litteram D. Augusti, constat ex eius textu allegato, & neque obstat, quòd replicaret Cicerò, Deum jam decrevisse illud futurum esse, quòd creata voluntas vult, ac proinde non esse liberam, sed necessariè voluntarium, quòd Deus decrevit. Nam huius replicæ occurrit August. cap. 10. negando consequentiam, quia necessitas proveniens ex divino decreto, & ex divina præscientia, est necessitas, que est in nostra potestate, ut potè que procedit ex suppositione concomitanti, & non antecedenti. Ad ultimum concedimus per illa Scoti verba excludi omniæ physicam prædeterminationem, cum non dicimus decretum Dei esse antecedens, sed concomitans, quam determinationem concomitantem non excludit Doctor, sed potius indicat, cum ait necessitatem orientem ex divina præscientia non esse omnimodæ determinationis, qua particula excludit à voluntate aliquam determinationem, nempe antecedentem, & aliquam admittit, nempe concomitantem.*

230 Vera itaque, ac germana Scoti sententia est Deum futura conditionata libera non cognoscere in ratione futurorum, nisi post decreta conditionata, à qua determinatam accipiunt veritatem conditionatam, secundum quam actum divini intellectus terminatè possunt, ita planissimè docuit d. 16. q. 2. ut dictum est n. 10. & sequitur Smissch. tract. 3. disp. 2. q. 5. Vulpes disp. 31. cit. art. 2. Sghemma 1. Ph. digress. 18. de Fato q. 3. & opus. cit. q. 3. fusè, & est communis omnium Thomistarum scientiam mediam negantium, ut ponitur à Recentioribus, licet cum aliquo discrimine, ad cuius rei intelligentiam duplex decretum distinguitur in Deo, unum absolutum, & ex parte actus, quàm ex parte obiecti, quale est omne decretum, quo Deus decernit res absolute futuraturæ v. g. actus quo dicit, *volo Petrum cras disputare in gymnasio*; alterum verò absolutum quidem ex parte actus, conditionatè verò ex parte obiecti propter aliquam conditionem includam ex parte obiecti, ut actus v. g. quo diceret *volo Petrum cras disputare, si fuerit in*

rit in gymnasio, ubi, ut patet, conditio non se tenet ex parte actus voluntatis decenteris, ac ex parte objecti; & tale fuit decretum in scriptura revelatum de cœcedo ad actum penitentiae cum Iyris, quod quidem absolutum fuit ex parte actus, quatenus Deus in se absolute habuit tale decretum; conditionatum vero ex parte objecti, quia ex parte objecti includit conditionem, respiciam nunquam ponendam, nempe si apud eos facta essent miracula, quae facta sunt apud Iudeos; dicitur itaque, nullum futurum conditionatum posse à Deo certo cognosci sub ratione futuri, nisi supposito in decreto conditionato praedefinente tale futurum sub aliqua conditione inclusa ex parte objecti. Verum sicut ad servandam humanam libertatem diximus quaestione praeced. art. 8. decretum absolutum, virtute cuius futura libera absoluta cognoscit, non esse antecedens, sed concomitans usum libertatis nostrae modo ibi explicato, ita pariter in proposito eadem ratione dicimus, decreta conditionata respectu huiusmodi futurorum non esse antecedentia, sed concomitantia, ita ut in quodam signo priori antequam ferat decreta absoluta, voluntas divina quatenus eminenter continet causas liberas secundum earum virtutem, & indifferentiam in modo agendi, determinationem quadam non ultima, & conditionata simul cum eis conditionata determinare intelligatur, quodquid pro sua libertate reipsa agerent in unoquoque rerum ordine, si reipsa in eo constituerentur cum determinatis circumstantiis, & auxiliis; praesentemque etiam oppositum, si ipse vera oppositum pro sua libertate essent actura; in quo puncto à Thomistis discrepamus, qui si decreta conditionata admittunt, non nisi antecedentia esse volunt, & praedeterminantia, sicut de absolutis loquuntur servata proportione. Ex quo constat, rationem dabitandam in hac quaestione à Falso propositam, & relatum num. 228. nos non urgere, sed Thomistas statuente omnia divina decreta antecedentia respectu futurorum quorumcumque.

232. Hec sententia probari solet à Thomistis, ac etiam à nostris rationibus quibusdam; ac Patrum testimoniis, minime convenientibus, ut notavi qu. praeced. ar. 4. dicunt enim, oppositam opinionem de scientia media decreta Dei antevertere à Semipelagianis traxisse originem, quod probare nituntur auctoritate D. Aug. & Prosperi allegata num. 219. dicentium contra Pelagianos, ac Semipelagianos praedestinationem, aut reprobationem non esse factam ex praevisione boni, aut mali usus liberi arbitrii, si hoc, aut illo modo vocetur homo; item non idem quosdam parvulos ad baptismum pervenire, quosdam vero non, quia illi praevisi sunt bene usuri libero arbitrio, non isti, si viverent, & ad adultam aetatem pervenirent. Verum, ut constat ex dictis ibidem num. 219. si pro sola veritate, & non studio partium dicta illorum Patrum expendantur, nihil revera continent contra opinionem Recentiorum de scientia media; imò si in rigore accipiantur, potius probant, nullam praesentiam futurorum sub conditione dari in Deo etiam à divino decreto pendente, cum absolute negent, à Deo praesentiri, quod re vera nunquam futurum est, cum tamen Thomistae nobiscum admittant talem futurorum praesentiam à divino decreto pendente, atque vera interpretatio iuxta sensum ab illis Patribus intentum superius est assignata nu. 226. Solent etiam probare ratione, quam saepius inculcant, ut praecipuum eorum fundamentum, ut est videlicet apud Alvarez lib. 2. de auxiliis disp. 7. Nazarius quæst. 13. ar. 13. fundam. 3. cuius vim sic explicat Nazarius, effectus in causa cognosci non potest, nisi secundum esse, quod habet in causa; ac effectus libere voluntatis non habet esse certum, & determinatum, sed indifferens ad utrumlibet in ipsa voluntate, ut causa proxima, cum omnibus in ea requisitis ad agendum; ergo effectus libere voluntatis, vel liberi arbitrii non potest in eo certo cognosci secluso decreto divinae voluntatis; At neque hanc rationem Adversarius convincere, iam ostendi supra nu. 115. non enim dicunt, per scientiam mediam attingi futurum conditionatum secundum esse quod habet in causa proxima sic, & sic disposita, sed secundum esse, quod haberet in seipso determinatum extra causam pro tali temporis differentia, si conditio poneretur in esse; dimissis itaque rationibus inutilibus ibi notatis pro confutatione scientie mediae, & retentis inutilibus ibidem adjectis, & ab evaluationibus Adversariorum propugnatis, potest adhuc ulterius conungi opinio impugnata, ac simul nostra probari ex variis aliis capitibus.

233. M. Primo, quia Adversarii idem praesentem hanc scientiam mediam excogitant, & praesentiam futurorum conditionatorum ante quodcumque Dei decretum, ut concilia-

rent libertatem nostram cum certitudine divinae praesentiae & infallibilitate divinae providentiae, ac efficaciae gratiae, & praedestinationis, unde dicunt, nec divinum decretum absolutum eventum liberi, nec scientiam absolutam tale decretum subsequenter tollere nostram libertatem, quia idem Deus decrevit v.g. me etiam in schola lecturum, & certe, ac absolute scit, me etiam lecturum, quia per scientiam mediam ante decretum praevideit, me etiam lecturum ex mea libertate, si fuero in schola, & voluerit mecum concurrere ad eam lectionem, unde supposita scientia mediae determinatione propria arbitrii creati sub hac, vel illa conditione, & accedente determinatione absoluta arbitrii divini, infallibiliter tanquam ex causa adaequata sequitur futurum effectus; item dicunt, divinam gratiam idem efficacem esse in isto, & non illo, absque ullo libertatis praedictio, quia antequam determinaret Deus istum talibus auxiliis vocare, praevideit per scientiam mediam conditionatam, quod si in talibus circumstantiis poneretur, & talibus auxiliis vocaretur, profecto consentiret, quae plane via factis facilis videtur, & obvia ad explicandam concordiam liberi arbitrii creati cum divina praesentia & providentia; Sed D. Aug. cum saepius praesentiam difficultatem aggressus sit explicatam, nunquam hanc scientiam mediam adhibuit ad conciliandam divinam providentiam gratiae efficacitatem, ac absolutam praesentiam cum libertate creati, sed semper cum Apostolo recurrit ad latens Dei consilium ad altitudinem divinitatis scientiae, & sapientiae Dei ad incomprehensibilitatem iudiciorum eius; ergo signum est, hanc scientiam conditionatam, & media, prout antecessit divina decreta non agnovisse, vel signovisse, non existimasse idoneam sibi praesentiam Adversariorum: minor probatur ex doctrina D. Aug. dum quaest. propositas tractat, etenim §. de Civit. cap. 9. disputat cum Cicero, an divina praesentia, & providentia tollant libertatem creatam, affirmabat Cicero, quia ea data omnia necessaria, & fataliter evenirent, quia omnia necessario evenirent, sicut Deus disposuit, & praesentiam, atque idem negabat in Deo praesentiam, & providentiam. Respondet Augustinus, impii esse, ac sacrilegum hanc negare in Deo, quia omnia divina voluntatis maxime subdita sunt, cui etiam voluntates omnes subiacent, quia non habens potestatem, nisi quam ille concedit, quibus verbis significat, praevidei non posse, quid voluntas nostra sit factura determinatam etiam sub conditione secluso divino decreto actuali, quia in tali determinatione independentem se habet à divina voluntate; At etiam contingentiam futurorum effectuum, qui fortuiti dicuntur, refundendam esse in divinam voluntatem, tanquam in primam causam, licet non adaequatam, non enim eas causas, quae dicuntur fortuitae, dicimus esse nullas, sed latentes, easque tribuimus Dei veri voluntati, ac eventus liberi etiam conditionatam futuri sunt effectus fortuiti, & contingentes, ergo talem futuritatem determinatam sub conditione à sola voluntate creati habere non possunt, quam Deus praevideat per scientiam mediam antecedentem ad quodcumque suum decretum, etiam conditionatum actu existens. Denique c. 10. soluit argumentum Ciceronis, quod duplex est necessitas, una, quae non est in nostra potestate, & hae ex suppositione antecedente, ut necessitas mortis, & hae non stat cum libertate, alia quae est in nostra potestate, cum sit ex suppositione concomitante, quae stat cum libertate, & hae nobis imponi à divina praesentia, & providentia; neque hanc necessitatem consequenter explicat, quia supponat, arbitrii creati determinationem praecessisse in scientia conditionata quodcumque divinae voluntatis decretum, ut explicant Recentiores; ergo talem scientiam mediam Aug. non agnovit, nec idoneam censuit ad conciliandam libertatem nostram cum divina praesentia, & providentia.

Deinde neque unquam hanc scientiam mediam adhibuit pro concordia efficacitatis divinae gratiae cum nostra libertate nam lib. de spiritu, & lit. c. 34. hanc difficultatem proponens sic respondet, *fam si ad illum profunditatem scrutandam quae quam nos coarctet, cur illi ita suadeatur, ut persuadeatur, illi autem non ita, dico sola occurrit interim, quae respondere mihi placet ad altitudinem divinitatis, & nunquid iniquitas apud Deum? cui responso ista displicet, quareat doctores, sed caveat, ne inveniat praesumptores, & similiter respondet Ep. 105 ad Sixt. Cur ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiunt, & si miraculum in eorum conspectu fiat, ambo idem vident, altitudo est divinitatis sapientiae, & scientiae Dei, cuius inscrutabilia sunt iudicia. Et inferius replicat Cur illum potius, quam illum liberet, aut non liberet, scruteatur, qui potest iudiciorum eius tam magnum profundum, verum tamen caveat precipitium; Et rursus eodem modo respondet de praedest. Sancto-*

rum cap. 9. Cur illum potius, quam illum liberet, inscrutabilia sunt iudicia eius, & inscrutabilia via eius, melius enim, & sic audiamus, aut dicimus, o homo tu quis es, qui respondeas Deo? quae dicere audeamus, quae nos verum, quod occurrat esse voluit. Postea autem scientia media ante quodcumque decretum divinae voluntatis poterat Aug. facillime propositis difficultatibus respondere, idem unum credere, alterum non credere, quia ille praevideit esse consensurum pro sua libertate, si talibus auxiliis vocaretur, non ille; unum liberari, & non alterum, quia praevideit, cum sub conditione bene usum libero arbitrio, & auxilio gratiae, non istum. Conf. hoc adhuc de mente Aug. nam cum epist. 49. q. 2. proposuisset quaestione Porphyrii, quare Christus tot saeculis adventum suum in mundum differret, & praesentiam suam tot gentibus subtraxerit; respondet, Christum venisse tunc, & illuc, quando, & ubi seibat, futuro esse, qui in illum essent credituri, quam auctoritatem valde exaggerant Adversarii, quia D. August. adhibuit scientiam conditionatam ad hanc quaestionem dissolvendam quodcumque Dei decretum praecedente, ita Pennot. lib. 3. c. 28. num. 4. Verum advertendum est, hanc solutionem sic absolute prolatam ab ipso Aug. fuisse correctam, & declaratam lib. de praedest. Sancto. c. 9. & de bono perseverantiae c. 9. ubi ait sine praedictio latens consilii Dei, & aliarum causarum hoc de praesentia Dei dicere voluisse, quod convincenda Paganorum infidelitatem, qui hanc obijerant quaestione, sufficere videretur, ac nullum esset latens consilium Dei, si id praesentaret ante decretum suae voluntatis, quia tunc, cur unus crederet, alter non crederet, non reduceretur in aliquid latens consilium Dei, sed in nostrum velle, & nolle, unde non esset haec quaestio secundum Apostoli admirationem imperferatibilibis.

235. Respondet Pennotus cit. Aug. retractasse utique eam doctrinam quantum ad id, quod videbatur referre causam divinae praedestinationis in praesentiam boni usus liberi nostri arbitrii, nunquam tamen illam retractasse quoad id, quod dixerat, Deum ab aeterno praevideit, quando, & ubi futuri essent, qui in illum essent credituri, cum eandem doctrinam probaverit in lib. de praedest. SS. & de bono perseverantiae, nempe Deum certo cognovisse futura contingentia conditionata, etiam praesentendo à divino decreto, nam ait, sic ex sola divina praesentia sine praedictio latens consilii divini, & aliarum causarum attulisse rationem, & responsum, hoc sufficeret ad pagani perfidiam convincendam, hoc autem est dicere, etiam praesentendo à divino decreto, Deum cognoscere potuisse, qui, & quando essent in eum credituri, ex hypothese, quod in mundum venisset, & miracula fecisset, & porre vera fecit; nisi enim sic dicamus, Aug. argumentum Porphyrii non solvitur, sed maxime roboratur, diceret enim Porphyrius, unde scivit Christus, quod quando venit, & ubi venire, futuri essent homines, qui in illum essent credituri; si dicatur inde id cognovisse, quia cognovit suo decreto, quo ab aeterno definitur tunc praedeterminare homines ad credendum, & non prius; illos, & non alios, ibi, & non alibi; replicat Porphyrius, cur vester Christus, qui ait velle omnium salutes, decrevit hos solos ad fidem vocare, & non alios; tunc, & non prius, ibi, & non alibi; profecto si certitudo divinae praesentiae in illud decretum est revocanda, responso Augustini perfidiam Paganorum non convinceret, sed foveret.

Sed contra, quia si eam solutionem non retractasset etiam quantum ad id, quod Deus ab aeterno praevideit ante quodcumque decretum, quando, & ubi essent futuri, qui in eum crederent, non profestaretur, se illud dixisse sine praedictio latens consilii Dei, quia tunc, quod unus crederet, & alter non crederet, non reduceretur in aliquid latens consilium Dei, sed in nostrum velle, ac nolle; Tum quia id re vera asserere non potuit Aug. nam ibi loquitur de ordine inter providentiam aeternam, & executionem temporalem sui adventus, & de scientia absoluta futurorum respectu eorum, qui erant credituri, & de facto credituri, ut bene notavi Smifich. cit. n. 149. at etiam Adversarii ipsi concedunt, Deum non praesentere futura absolute independentem à divino decreto absoluto. Tum quia ea sola responso est divina praesentia deducta, sufficiens erat ad convincendam perfidiam, & curiositatem Paganorum, dummodo per eam non excludatur latens Dei consilium, ut ait August. ipse. Neque hinc roboratur Porphyrii argumentum, cum enim replicaret, cur Christus decreverit, hos solos ad fidem vocare, & non alios, & hoc non est idem argumentum, nec eadem quaestio, sed quaestio ulterior, ac magis arcana, quae reducitur ad latens Dei consilium, unde cum hoc adhuc stat, quod per eam responsonem ex sola divina praesentia deductam bene satisfecerit

Aug. quaestioni priori à Porphyrio propositae, quare Christus tot saeculis adventum suum in mundum differret; Et plane si etiam ad hanc ulteriorem quaestionem, cur Deus hos solos decrevit ad fidem vocare, & non alios, qui cum adventum in carne praesentem, respondisset Aug. ut ad priorem, quia nimirum praesentem per scientiam mediam, hoc consensurus, si vocaretur, & non illos, ut contendit Pennotus, profecto hoc non fecisset absque praedictio latens consilii Dei; neque subsisteret responso ipsius ad hanc difficultatem, alibi non semel data, cur ille credat, & iste non credat, altitudo est divinitatis sapientiae, & scientiae Dei, ut constat ex num. praeced. Ubi etiam notandum est, quod licet dicamus, Deum ab aeterno cognoscere hunc crediturum ex vi decreti, hoc tamen non dicimus, esse praedeterminans hominem ad credendum in sensu Thomistae, sed decretum respiciens consensum futurum voluntatis nostrae dicimus esse concomitans, decretum vero de vocatione per gratiam excitantem ponimus utique antecedere consensum nostrum, sicut, & in tempore gratia excitans praecedit illum, tamen sicut ipsum non ponimus physice praedeterminantem liberum arbitrium ad consensum, ita neque ab aeterno praededit illum tale decretum praedeterminandi physice hominem ad credendum, sed tantum congruè, & moraliter.

Respondet Amicus disp. 12. sec. 12. num. 218. adhuc stante scientia media quodcumque Dei actu decretum praecedente, non reduci ad humanum velle, vel nolle, quod unus credit, alter non credit, sed ad ipsam electionem Dei absolutam, vel conditionatam, tanquam ad primam radicem; & in hoc sensu explicat verba Aug. de praedest. Sancto. cap. 10. praedest. *in fine* Deus ea praesentit, quae fuerat ipse factururus, hoc est, quae sub conditione praesentit, non praesentit, futura ex sola voluntate hominum, sed dependentem à suam electione, & decreto pure conditionato, quia, quae sub conditione praesentit, erant ea ipsa, quae fuisset ipse factururus, hoc est, ipse facturus, pendens ab electione ipsius, five ad ipsa posita, five sub conditione ponenda; atque haec ipsa praesentia electio ab August. dicitur latens consilium, sine cuius praedictio à se dictum fuit, Christum praevideit, qui essent in ipsum credituri, non excludendo ab hac praesentione suam gratitatem electionem, quae necessario inducit in ipso objecto sub conditione praesentit, ut causa ipsius.

Hae responso nititur eo principio; quod futura conditionata habent veritatem, dependentem à decreto divinae voluntatis intellecta sub conditione quod supra convellimus n. 121. nam tunc sensus complexions conditionatae erit iste, si Petrus tali auxilio ad fidem vocetur, & ego velim cum eo ad actum credendi concurrere, ipse crediturus esse, sed hoc non sufficit, ut Deus dependens à decreto sic pure conditionato, tam ex parte actus, quam ex parte objecti, dicatur certo cognoscere, Petrum conditionate crediturum, ergo id esse nequit latens consilium, de quo loquitur August. ratione cuius praevideit, hunc crediturum, si vocaretur, & non illum, major est ipsa Adversariorum doctrina, probatur minor, quia pro illo signo, quo nondum intelligitur positum tale decretum conditionatum, nempe si taliter vocetur, volo cum Petro concurrere ad actum credendi, non scit certo Deus, quid Petrus sit acturus, etiam sub conditione illa, si sic vocetur; ratio est, quia tunc videretur Petrus ad alteram partem determinatus, si ea conditio poneretur, independentem à decreto conditionato divino actu positum; Quod autem decretum divinum poneretur, si poneretur conditio, nihil juvat ad dependentiam actus credendi à Petro conditionate futurum; quia loco citato urgebam, tale decretum quomodo sit, sub illa hypothese, quod poneretur ex parte actus divini posita conditione ex parte objecti, semper est nihil in re; ergo ut sic nequit insinuari futurationem, & determinatam veritatem in futuro conditionatum. Tum quia futurum conditionatum habet veram futurationem in suo genere, & determinatam veritatem, secundum quam est cognoscibile à Deo; ergo peti habere dependentiam à divina voluntate per aliquid decretum ejus actu positum, licet dependenter à conditione ex parte objecti, nec sufficit, quod sit actu ponendum posita conditione, quia ut sic non est sufficiens insinuari in actualem, & determinatam veritatem, quam habet actu Petri praevius in ratione futuri conditionati si dicatur, ut de facto dicitur Adversarii, tale decretum in eo priori signo habere esse objectivum, in divino intellectu, licet non habeat esse subiectivum in divina voluntate, id est in illo priori, quo nondum intelligitur positum decretum divinum intelligi, ut pondum pro sequenti signo, & ita jam sciri in illo priori, quid tam divinum, quam creaturum arbitrium sit volitum. Haec quoque avasio num. 123. conclusa est, & rursus impugnatur, quia decretum actu ponendum